

A Magyarországra került Seuso-kincs műtárgyainak leírása

1. A leghíresebb, és egyben a kincs névadó darabja is az a 70,5 cm átmérőjű és kb. 8,8 kg tömegű lapos ezüst tál, amelynek a közepét vadászati jelenetekkel közrefogott szabadtéri lakomajelenet díszíti. A díszítéséről elnevezett **vadász-tál** központi, kör alakú mezőbe foglalt jeleneteit latin nyelvű verses felirat keretezi: HAEC SEUSO TIBI DURENT PER SAECULA MULTA / POSTERIS UT PROSINT VASCULA DIGNA TUIS. „Maradjanak meg neked sok évszázadon át ezek az edények, Seuso, és utódaidnak is méltón a hasznára váljanak.” A feliratban említett Seuso minden bizonnyal a kincs tulajdonosa volt, aki feltehetően egy jelentős családi esemény, talán mennyegző alkalmából kaphatta ajándékba ezt az ezüst tálat és esetleg a lakomakészlet többi darabját is. A felirat kezdete és vége közé koszorúval keretezett Krisztus-monogramot vésték.

A tál közepén a kör alakú mezőt a jelenetek három részre osztják. A felső sávban lovon, kutya segítségével üldözi a vadász a szarvasokat egy kifeszített háló felé, az alsó sávban pedig kutyával vaddisznóra vadásznak. A középső sávban – a tál középpontja köré komponálva – félkör alakban elrendezett párnákon lakomázók hevernek: négy férfi és egy nő, aki – talán összetartozásuk jeleként – a középső férfialak felé fordul. A lakomázók előtt asztalon hal, két szolgál pedig további ételt és italt kínál nekik, mások pedig a vadászaton elejtett állatokat dolgozzák fel. A lakomázók feje fölé a fák ágai közé ponyvát feszítettek ki. A piknik vízparton zajlik, ahogyan ezt a jelenetet alulról lezáró, halakkal teli víz ábrázolása jelzi. A parton egy hosszúkás mezőben vésett latin felirat utal a lakoma helyszínére: PELSO – a Balaton latin neve. A középső jelenet másik felirata (INOCENTIUS) valószínűleg a fához kikötött ló neve. A tál peremén körben medve-, antilop-, leopárd-, vadszamar-, vadkan-, gazella-, nyúl-vadászat jeleneteit és a vadászatról a zsákmánnyal hazatérőket ábrázolták.

A tálat egyetlen vastag, öntött ezüst lapból készítették. A jeleneteket a felületébe vésték, nielló-berakással és aranyozással díszítették. Az előoldal feliratait a többi díszítéssel együtt vésték ki – a tálat tehát Seusonak készítették, valószínűleg egy jeles alkalomra.

2. Ételek tálalására szolgált a vadász-tálnál valamivel kisebb, ún. **geometrikus tál** is, amelynek átmérője 64,2 cm, tömege kb. 7,1 kg. Nevét a közepét díszítő kör alakú mezőben egymást metsző nyolcszögekbe, illetve négyszögekbe rendezett rozetta és palmetta díszítésről kapta. A vésett és a fekete niellóval berakott motívumokat aranyozott sáv kereteli.

3-4. Mindkét ún. **geometrikus kancsó** magassága kb. 55 cm, tömegük kb. 2,8 kg, űrtartalmuk 4 liter. Testük nagy részét és a talpukat kör alakú mezőkben különféle geometrikus és növényi motívumok borítják, a testük felső sávját pedig a kézmosó táléhoz hasonló hullámvonalakkal díszítették. A kancsók száját a fülnél áttört indamotívumok teszik még díszesebbé. Több helyütt megmaradt az aranyozás nyoma. A lakoma során ezekből önthették a vizet a kézmosáshoz.

5. Tisztálkodáshoz használhatták a mintegy 46 cm átmérőjű, kb. 2 kg tömegű és 6 liter űrtartalmú, domborított hullámvonalakkal díszített mély **mosdótálat** . Az egyetlen lemezből készült tál közepét hatszögekbe rendezett növényi motívumok díszítik. A tál közepébe pontosan illeszkedik a két geometrikus kancsó talpa. Ennek alapján a három edény valószínűleg egyetlen, mosakodáshoz használt szettet alkotott.

6. A Seuso-kincs öt kancsója közül méretében a legkisebb (magassága 43,5 cm, tömege 3 kg, űrtartalma 4 liter), díszítése miatt azonban a leginkább lenyűgöző az ún. **Dionysos-kancsó** . A nyolcszögletű talpon álló és a bordákkal nyolc részre tagolt edény testét körben minden mezőben egy-egy domborított alak díszíti: Dionysos és a kíséretéhez tartozó bacchánsnők, satyrosok és a kecskelábú Pan. A fáklyákat, zeneszerszámokat, tobozzal díszített, valamint görbe végű

pásztorbotokat tartó alakok Dionysos vezetésével egyetlen, önkívületben mulatozó menetet alkotnak. Alattuk és felettük szintén reliefben megmintázott szőlő- és akanthus inda tölti ki a teret, a kancsó nyakát pedig akanthuslevelek borítják. A díszítése alapján a kancsó valószínűleg bor töltésére szolgált.

7. A henger alakú, fedeles **illatszeres doboz** a női szférához tartozó, domborított figurális jelenetek díszítik: az előoldalán a szolgálók egy széken ülő nőnek szépítkezéshez szükséges eszközöket, tárgyakat visznek, a hátoldalán pedig fürdőjelenet látható. A doboz kúp alakú fedelére girlandokat vivő Erős-figurákat és maszkokat, a fogójára pedig Gorgófejet domborítottak. A belsejébe rögzített perforált ezüstlemez arra utal, hogy a viszonylag nagyméretű doboz (magassága 32 cm, átmérője 68,5 cm, tömege kb. 2 kg) illatszeres tégelyek tárolására használták.

8. Az ezüst edényeket a Seuso-kincshez tartozó nagyméretű **réz üst**ben rejtették el. Erre utalnak az üst belsejében a nagy tálak széle által hagyott lenyomatok. Segítségükkel rekonstruálható, hogyan helyezkedtek el az edények az üstben: a négy nagy tálat az üst aljába, lefelé fordítva egymásra fektették, majd a kisebb edényeket a tetejükre helyezték.

A henger alakú, egy helyen lépcsősen megtörő falú, eredetileg domború aljú üstöt két rézlemezről készítették, amelyeket kalapálással és szegecseléssel rögzítettek egymáshoz. A formája és a készítési technikája alapján ahhoz a Kr. u. 2-4. században a római birodalom Rajna és Duna menti területein elterjedt üst-típushoz tartozik, amelynek a legdélibb példányait Pannonia dunántúli részéről ismerjük. A 83 cm átmérőjű, 32,5 cm magas üst a Kr. u. 3. vagy 4. században készült.